

Załącznik

do Uchwały Nr X/66/11 Rady Powiatu Pisz

z dnia 25 sierpnia 2011 r.

**POWIATOWY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY
W RODZINIE
W POWIECIE PISKIM
NA LATA 2011 – 2015**

Pisz, sierpień 2011 r.

Spis treści

Wstęp

I. Charakterystyka zjawiska przemocy

1. Definicja przemocy w rodzinie
2. Cechy charakterystyczne przemocy
3. Rodzaje przemocy
4. Cykl przemocy
5. Kryzys i interwencja kryzysowa

II. Zadania powiatu w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie

III. Diagnoza problemu przemocy w powiecie piskim

IV. Cele programu

V. Wskaźniki realizacji programu

VI. Monitorowanie

Wstęp

Kwestia przemocy w rodzinie od wielu lat uważana jest za istotny problem społeczny. Najczęściej ofiarami przemocy są kobiety i dzieci, czy też osoby starsze. Zauważalnym jest, iż ludzie niechętnie przyznają się do przemocy wewnątrz rodziny, jednakże jest to zjawisko coraz częściej ujawniane. Występuje ono we wszystkich warunkach społeczno – ekonomicznych, we wszystkich grupach społecznych, niezależnie od poziomu wykształcenia, czy też sytuacji materialnej. Przemoc jest demonstracją siły i chęci przejęcia kontroli nad drugą osobą.

Doznawanie lub bycie świadkiem przemocy przez dzieci prowadzi do nieodwracalnych skutków, które mogą objawić się dopiero w życiu dorosłym. Rodzina jest miejscem, w którym kształtuje się osobowość, system wartości i styl życia człowieka.

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Piskim na lata 2011-2015 jest realizacją art.6 ust.3 pkt.1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, zgodnie z którym do zadań własnych samorządu powiatu należy „ opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie”.

Celem programu, do osiągnięcia którego ma przyczynić się realizacja działań zaplanowanych w programie, jest ograniczenie skali problemu i skutków przemocy w rodzinie.

Program zakłada podejmowanie kompleksowych działań ukierunkowanych zarówno na ochronę ofiar przemocy, jak i na edukowanie osób stosujących przemoc i korygowanie agresywnych postaw i zachowania.

I. Charakterystyka zjawiska przemocy

1. Definicja przemocy w rodzinie

Zgodnie z art. 2 ustawy z dnia 10 czerwca 2010 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, **przemoc w rodzinie** to jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

2. Cechy charakterystyczne przemocy

Z powyższej definicji wynikają następujące cechy charakterystyczne przemocy:

- jest intencjonalna, tzn. jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary;
- siły są nierównomierne – sprawca przemocy jest silniejszy od ofiary;
- działanie lub zaniechanie jednej osoby narusza prawa i dobra osobiste drugiej;
- sprawca wykorzystuje przewagę siły, narusza podstawowe prawa ofiary;
- powoduje cierpienie i szkody fizyczne lub psychiczne;
- sprawca naraża zdrowie i życie ofiary, szkody mogą być wymierne albo nie, widoczne lub niedostrzegalne, natychmiastowe, czy też odroczone w czasie.

3. Rodzaje przemocy

Wyodrębnia się rodzaje przemocy:

-przemoc fizyczna – bicie, znęcanie się, głodzenie, zamykanie, kopanie, policzkowanie, szarpanie, duszenie, ciągnięcie za włosy, rzucanie przedmiotami, używanie niebezpiecznych narzędzi lub grożenie ich użyciem, zadawanie bólu;

-przemoc psychiczna – sprawowanie przez sprawcę psychicznej kontroli nad ofiarą - np. straszenie zabójstwem, użyciem przemocy, zabranie dzieci, niszczenie lub grożenie zniszczeniem rzeczy, upokarzanie, używanie wulgarnych słów;

-przemoc seksualna – zmuszanie do odbywania stosunku lub poddania się innym zachowaniom seksualnym, a także zmuszanie do współżycia w nieakceptowanej formie;

-przemoc finansowa (ekonomiczna) – np. utrzymywanie osoby zależnej w całkowitej zależności finansowej, zakazywanie pracy zawodowej, nie dawanie wystarczającej ilości środków finansowych na prowadzenie gospodarstwa domowego;

-przemoc polegająca na osaczeniu – np. ciągle chodzenie za kimś, dzwonienie do niego w celu wyrządzenia mu krzywdy lub zastraszenia;

-przemoc w wymiarze społecznym – zakazywanie osobie kontaktów z rodziną, przyjaciółmi, zabranianie wychodzenia z domu, upokarzanie jej w miejscach publicznych.

4. Cykl przemocy

Przemoc domowa rzadko jest czynem jednorazowym. Znacznie częściej jest procesem o długiej, nawet kilkunastoletniej historii. Ma tendencję do powtarzania się według zauważalnej prawidłowości. Cykl przemocy składa się zwykle z trzech następujących po sobie faz:

- 1) faza narastającego napięcia – jest to początek cyklu, który charakteryzuje się wzrostem napięcia i natężenia sytuacji konfliktowych,
- 2) faza ostrej przemocy – następuje wybuch gniewu i wyładowanie agresji,
- 3) faza miodowego miesiąca – jest to faza skruchy ze strony sprawcy, okazywania żalu, jednak bez specjalistycznej pomocy kończy się to nawrotem przemocy spowodowanym ponownym wzrostem napięcia u sprawcy.

5. Kryzys i interwencja kryzysowa

Ze zjawiskiem przemocy nieodzownie związany jest kryzys i interwencja kryzysowa. Oba te pojęcia nie są terminami precyzyjnymi. „Kryzys” wydaje się jednym z najczęściej używanych w dzisiejszym świecie pojęciem. Słowo pochodzi z języka greckiego, gdzie „krisis” oznacza w sensie ogólnym wybór, decydowanie, zmaganie się, walkę, w której konieczne jest działanie pod presją czasu. Osoba znajdująca się w kryzysie często nie jest w stanie rozwiązać problemu we własnym zakresie.

Interwencja kryzysowa stanowi zespół interdyscyplinarnych działań podejmowanych na rzecz osób i rodzin będących w stanie kryzysu. Celem interwencji kryzysowej jest przywrócenie równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego radzenia sobie, a dzięki temu zapobieganie przejściu reakcji kryzysowej w stan chronicznej niewydolności psychospołecznej.

II. Zadania powiatu w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U.180, poz.1493 z późn. zm.) określiła zadania jednostek samorządu terytorialnego w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie -art. 6

Do zadań powiatu należy w szczególności:

- 1) opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- 2) opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.

Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy w szczególności:

- 1) tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
- 2) opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

III. Diagnoza problemu przemocy w powiecie piskim.

W powiecie piskim przemoc w rodzinie najczęściej występuje w rodzinach najuboższych i jest związana z alkoholizmem, brakiem wykształcenia i małą świadomością społeczną. W powiecie piskim zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie realizują głównie policja, sąd, gminy, prokuratura oraz Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.

W każdej gminie funkcjonuje Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, która w przypadku stwierdzenia podczas prowadzenia rozeznania sytuacji rodzinnej faktu występowania przemocy, podejmuje działania zmierzające do zatrzymania przemocy. Sprawy związane ze stosowaniem przemocy są przedmiotem obrad zespołów interdyscyplinarnych.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Piszu od 2008 r. realizuje Program Korekcyjno - Edukacyjny dla Sprawców Przemocy w Rodzinie. Celem programu jest zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz zwiększenie skuteczności działań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Oddziaływania korekcyjno-edukacyjne wobec osób stosujących przemoc w rodzinie prowadzone są w celu:

- 1) powstrzymania osoby stosującej przemoc w rodzinie przed dalszym stosowaniem tej przemocy;
- 2) rozwijania umiejętności samokontroli i współżycia w rodzinie;
- 3) kształtowania umiejętności w zakresie wychowywania dzieci bez użycia przemocy w rodzinie;
- 4) uznania przez osobę stosującą przemoc w rodzinie faktu stosowania tej przemocy;

5) zdobycia i podniesienia wiedzy na temat mechanizmów powstawania przemocy w rodzinie.

Do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla sprawców przemocy w rodzinie osoby wskazywane są głównie przez Sąd Rejonowy w Pieszku. Do programu osoby mogą zgłosić się dobrowolnie.

Zajęcia prowadzono w formie: spotkań indywidualnych, spotkań grupowych, wykładów, ćwiczeń o charakterze warsztatowym, dyskusji kierowanych „burza mózgów”, pracy analitycznej(kwestionariusze, ankiety), zadań domowych.

Liczba osób, które ukończyły program korekcyjno-edukacyjny dla sprawców przemocy w rodzinie i otrzymały zaświadczenia o ukończeniu programu. :

- 2008 r.- 8 mężczyzn
- 2009 r.-10 mężczyzn
- 2010 r. -9 mężczyzn

Od 2002 roku przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Pieszku działa Ośrodek Interwencji Kryzysowej, który udziela wsparcia ofiarom przemocy w rodzinie oraz osobom znajdującym się w sytuacji kryzysowej.

W ramach interwencji kryzysowej udzielamy pomocy psychologicznej, a w zależności od potrzeb poradnictwa socjalnego lub prawnego, a w sytuacjach uzasadnionych schronienia do 3 miesięcy. Osoby przebywające w Ośrodku mogą skorzystać ze wsparcia specjalistów pracujących w Specjalistycznej Poradni Rodzinnej, tj. psychologa, prawnika oraz mediatora rodzinnego oraz pomocy socjalnej pracownika zatrudnionego w Centrum. Interwencją kryzysową obejmuje się osoby rodziny bez względu na posiadany dochód, po przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego.

Liczba osób dotkniętych przemocą przebywających w Ośrodku Interwencji Kryzysowej, którym udzielono pomocy w postaci schronienia:

- 2003 r.- 17 osób, w tym 4 osoby dorosłe i 13 dzieci;
- 2004 r.- 6 osób, w tym 2 osoby dorosłe i 4 dzieci;
- 2005 r.- 11 osób, w tym 3 osoby dorosłe i 8 dzieci;
- 2006 r.- 21 osób, w tym 5 osoby dorosłe i 16 dzieci;
- 2007 r.- 8 osób, w tym 2 osoby dorosłe i 6 dzieci;
- 2008 r.- 14 osób, w tym 3 osoby dorosłe i 11 dzieci;
- 2009 r.- 7 osób, w tym 3 osoby dorosłe i 4 dzieci;
- 2010 r.- 9 osób, w tym 2 osoby dorosłe i 7 dzieci.

Z informacji z Komendy Powiatowej Policji w Piszcu wynika, że w Powiecie Piskim :

- w 2009 roku przeprowadzono 1255 interwencji domowych, w tym 223 dotyczących przemocy w rodzinie (zakończonych procedurą „Niebieskiej karty”);
- w 2010 roku przeprowadzono 1140 interwencji domowych, w tym 277 dotyczących przemocy w rodzinie (zakończonych procedurą „Niebieskiej karty”);
- w 2009 roku wszczęto 72 postępowania z art. 207 kk, z tego 61 zakończono sporządzeniem aktu oskarżenia.
- w 2010 roku wszczęto 62 postępowania z art. 207 kk, z tego 49 zakończono sporządzeniem aktu oskarżenia.
- w 2009 roku w rodzinach objętych procedurą „Niebieskiej karty” wszczęto 41 postępowań z art. 207 kk, a 25 z nich zakończonych zostało aktem oskarżenia.

- w 2010 roku w rodzinach objętych procedurą „Niebieskiej karty” wszczęto 37 postępowań z art. 207 kk, a 24 z nich zakończonych zostało aktem oskarżenia.

Z informacji z Sądu Rejonowego w Piszcu wynika, że w okresie od 01.01.2009 r. do 31.12.2010 r. do sądu wpłynęło 98 spraw z art. 207 kk:

- liczba spraw, w których orzeczono karę pozbawienia wolności dla sprawców przemocy w rodzinie w latach 2009-2010 to 75 spraw, w tym spraw, w których orzeczono karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania to 66 spraw.

W latach 2009-2010 przeprowadzono 2 sprawy, w których orzeczono eksmisję sprawcy przemocy w rodzinie.

Przemoc domowa jest problemem złożonym, o którym trudno się rozmawia i który jeszcze trudniej badać. Mimo wielu kampanii oddziaływujących na świadomość społeczeństwa, debat i dyskusji poświęconych zjawisku przemocy, przemoc domowa nadal często traktowana jest jako sprawa wstydliva, skrywana w czterech ścianach domu.

IV. CELE PROGRAMU

Celem głównym programu jest ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie na terenie powiatu piskiego.

Cel główny zostanie osiągnięty poprzez realizację celów szczegółowych:

1. Zapobieganie występowaniu przemocy w rodzinie poprzez podnoszenie świadomości społecznej oraz ograniczeniem zaburzeń życia społecznego związanych z występowaniem przemocy;
2. Zmniejszanie negatywnych następstw dla ofiar i świadków występowania przemocy w rodzinie ;
3. Zapobieganie stosowania przemocy w rodzinie;

4. Poprawa skuteczności działań osób zobowiązanych i uprawnionych do przeciwdziałania przemocy oraz monitorowanie zjawiska występowania przemocy w rodzinie.

Poprzez realizację celów Programu zakłada się osiągnięcie rezultatów:

- 1) zmiana postaw społecznych wobec zjawiska przemocy w rodzinie;
- 2) podniesienie poziomu wiedzy dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie skutków stosowania przemocy w rodzinie;
- 3) promowanie metod wychowawczych bez użycia przemocy.

W celu realizacji zadań określonych w art.6 Ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w powiecie piskim zakłada się, że zostanie uruchomiony Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oparty na:

- 1) poradnictwie specjalistycznym, w skład którego wchodzi: poradnictwo prawne, psychologiczne, i socjalne(praca Specjalistycznej Poradni Rodzinnej działającej przy PCPR) ;
- 2) pracy Ośrodka Interwencji Kryzysowej przy PCPR,
- 3) realizacji programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy w rodzinie;
- 4) ścisłej współpracy z różnymi instytucjami w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, ze szczególnym uwzględnieniem ośrodków pomocy społecznej i komendy powiatowej policji.

CEL 1. Zapobieganie występowaniu przemocy w rodzinie poprzez podnoszenie świadomości społecznej oraz ograniczenie zaburzeń życia społecznego związanych z występowaniem przemocy.

Zadanie:

Cel ten zostanie osiągnięty poprzez edukację młodzieży w zakresie psychologii konfliktów, sposobów radzenia sobie ze stresem i agresją swoją i swoich rówieśników.

Działania:

-prowadzenie zajęć wychowawczych oraz zajęć informacyjno-edukacyjnych, wspieranie różnych form spędzania czasu wolnego sprzyjającym zachowaniom nie agresywnym w świetlicy działającej przy PCPR;

CEL 2. Zmniejszanie negatywnych następstw dla ofiar i świadków występowania przemocy w rodzinie.

Zadanie:

Cel ten zostanie osiągnięty poprzez udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą i pozostającym w rodzinie lub osobom zmuszonym do opuszczenia dotychczasowego miejsca zamieszkania.

Działania:

-poradnictwo psychologiczne i prawne;
-praca socjalna;
-interwencja kryzysowa;
-udzielanie i zapewnienie schronienia osobom dotkniętym przemocą w Ośrodku Interwencji Kryzysowej przy PCPR.

CEL 3. Zapobieganie stosowania przemocy w rodzinie.

Zadanie:

Edukacja sprawców przemocy w rodzinie.

Działania:

- realizacja programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy w rodzinie;
- włączenie w realizację programu współmałżonków osób stosujących przemoc;
- wydanie ulotki o realizowanym programie korekcyjno-edukacyjnym dla sprawców przemocy w rodzinie.

CEL 4. Poprawa skuteczności działań osób zobowiązanych i uprawnionych do przeciwdziałania przemocy oraz monitorowanie zjawiska występowania przemocy w rodzinie.

Zadanie:

Zbieranie i analiza informacji dotyczących zjawisk sprzyjających występowaniu przemocy.

Działania:

- prowadzenie rejestrów udzielanych porad i wsparcia dotyczących przemocy domowej;
- wydanie informatora „Jak szukać pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie”.

V. Wskaźniki realizacji programu:

1. Ilość osób objętych poradnictwem z tytułu przemocy w rodzinie,
2. Ilość porad udzielonych osobom uwięzonym w przemoc,
3. Liczba osób przebywających w Ośrodku Interwencji Kryzysowej działającym przy PCPR,
4. Liczba osób objętych programem korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc,
5. Ilość odbytych interwencji w terenie z tytułu przemocy domowej,
6. Liczba dzieci objętych oddziaływaniami w świetlicy działającej przy PCPR,
7. Ilość zgłoszeń przekazywanych przez policję do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz.

VI. Monitorowanie programu

Realizacja Programu oraz jego powodzenie zależna będzie od współpracy między instytucjami. Monitoring programu będzie prowadzony systematycznie. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz raz w roku będzie składało Radzie Powiatu sprawozdanie z efektów realizacji programu.

**Wiceprzewodniczący Rady
Powiatu**

/-/

Wiesław Rutkowski